

jeg udtalt før — om der i vort Land kommer en mere eller mindre fordelagtig ren Balance med Hensyn til, om vi erhverve vore Varer for den allerbilligste Pris, eller at der ophobes den størst mulige Kapital her i Landet, men det som jeg derimod anser som det Besættelige, det som jeg i alt Fald tager stærkt med i Betragtning, det som modificerer min Anskuelse med Hensyn til at gaa i fuldstændig Frihandelsretning, er Omsæt om, at saavidt muligt her i Landet de forskjellige Samsundskasser og Individer i Befolkningen komme til at leve saaledes, at det gamle Ord bliver en Regel, at „Saa have for lidt“ (K o f o d: For meget!) „At Saa have for meget og Færre for lidt“, det fører mig til den Betragtning, at der, naar vi ikke ubetinget ville gjøre os til Kosmopoliter, som Mænd, der søge at værge for vort særlige Statssamfund, nok kan være Grund for os til at hævde, at de Arbeidsvilkkaar, hvorunder vore Arbeidere leve, ikke udjævnes derved, at den Omstændighed, at Arbeidsvilkkaarene i vore Nabolande ere flattere, kommer til at gøre sin Indflydelse paa vort Land. Ganske vist skal man ikke igjen fremkalde saadanne uregelmæssige Tilstande hos os, at der paany bliver en uformstig Besyttelse, men paa den anden Side hæver jeg, at jeg vil være med til at støtte saadanne Forholdsregler, som gjøre, at om muligt de flattere Arbeidsvilkkaar, hvorunder vore Nabolande paa sine Steder befinde sig, ikke komme til udøve en saadan udlignende Indflydelse paa vor egen Befolknings Arbeidsvilkkaar, at vi derved føre den ned til den samme, jeg tør sige, elendige Tilstand, som Arbeidere paa mange Steder leve under i Nabolandene. Det er efter min Formening ubeskrideligt, at, dersom vi aabne en fuldstændig fri Konkurrence eller i alt Fald en saadan fri Konkurrence mellem Udlandets Indførsel til os og vore egne Fabrikker og Næringsdrivende, at de Fabrikker og Næringsdrivende, som findes i vore Nabolande, kunne levere Varerne billigere her, fordi Befolkningen i Nabolandene nu engang er kommen i saa usle Forhold, at den maa nøies med en betydelig mindre Arbejdsløn end hos os, vil det bevirke en Nedgang i Arbejdslønnen og Arbeidsvilkkaarene hos os. Blive de, der nu ere Skomagere i Danmark, underfulgte ved en fri Indførsel, saa er der, siger det ærede Medlem, alligevel Arbejde nok her i Landet, som Hænderne kunne tage fat i. Saa, det er ganske vist, at selv om vor Befolkning f. Ex. stiger, og der altsaa bliver flere Memmeser, ville de vist ogsaa finde Noget at tage fat i og vistnok ogsaa efterhaanden finde deres Underhold, men for det Første bliver det et haarbt Brud i de Paagældendes nuværende Tilstand, at de skulle gaa over fra deres tilvante Næringsvei, fordi denne bliver tvang, for maaske at dyrke Jord ude paa Hederne eller Sligt, og dernæst vil man ogsaa let kunne se, hvad den Begelvirkning, som netop med Hensyn til Arbeids-

kræfterne findes her med Udlandet paa sine Steder, vil føre til. Vi se, hvorledes fra Lybfland, hvor som bekendt Arbeidsvilkkaarene somme Steder ere ganske overordentlig elendige, og hvor Befolkningen mange Steder lever — ikke engang utilfreds — under saadanne Vilkkaar, som vore Arbeidere ville kalde den rene Glendighed, Arbeidere, som f. Ex. Rippe-Detmolderne, komme ind til os og under yderst tarvelige Livsvilkkaar tjene de her om Sommeren en ringe Løn, som saa underholde dem om Vinteren. Saa kan der komme den Virkning ud, som ligeoverfor den statsøkonomiske Betragtning, Kosmopolitisk taget, maaske kan være rigtig, at Rippe-Detmolderne kunne faae det bedre ved at blive hjemme og sy Sko, som de kunne sende herop, medens vore egne Folk da kunne blive Lejlbrændere herhjemme; men det er dette, som jeg om muligt vil være min Nations Arbeidere for, saalange jeg kan. Jeg tror, at dette er Noget, som viser, at Videnskaben, Statsøkonomien kan have sin fulde Berettigelse, naar man tager hele Verden under Et, men at det paa den anden Side ikke gaar an at betragte dem som Børnerede, som Folk, der ikke ere gaaede frem med Videns og ikke anerkjende Videnskabens Resultater, der sige, at en saadan Udligning som den Frihandelsmændene ønske, ville de ikke være med til; tværtimod en saadan Udligning af Arbeidsvilkkaarene ville vi, der staa paa den anden Side, søge saavidt muligt at stemme op for, selv om det maatte hedde, at det er kunstige Midler, vi ville bringe i Anvendelse. Dette er — det vedkjender jeg mig ligefrem — den Hovedgrundsaetning, som har ledet mig til at træde op som, hvad der kaldes, Besyttelsesmand, endskjøndt jeg jo selv har sagt og det jo ogsaa fra andre Sider er anerkjendt, at ligesaa lidt er jeg ren Besyttelsesmand, som det ærede Medlem eller andre Medlemmer have turdet kalde sig rene Frihandelsmand. Det er jo i Virkeligheden en Skjønssag, hvor langt man bør gaa ned med at ophæve Besyttelsen. Jeg har ikke troet, at man kunde gaa ned til det, der er Tale om, medens det ærede Medlem vil gaa langt længere ned; og alligevel, uagtet han ikke i Praxis har været at sætte den fulde rene Frihandel paa Papiret, saa taler han dog, som om han er den rene, fulde Frihandelsmand og vi de børnerede Besyttelsesmænd. Jeg troster mig ved, at det samme Forhold mellem Theori og Praxis gjør sig gjældende i de Tabeller, vi have liggende for os fra andre Lande. Vi se, saaledes af Tabellerne fra Frankrig, at der er der en ikke ubetydelig Besyttelse og det endogsaa paa Varer, i hvis Fabrikation Frankrig kan være stolt af at kunne rivalisere med hele den øvrige Verden. Dette gjælder saaledes om Silke-manufaktur og Instrumenter og vel at mærke: de Tabeller vi have faaet som Oplysning om, hvorledes Toldsaetterne ere i Frankrig, ere, saavidt jeg skjønner — man tilgive mig Udtrykket — ikke